2025/2254

7.11.2025

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2025/2254,

27. oktoober 2025,

liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 148 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust ([1]),

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([2]),

olles konsulteerinud Regioonide Komiteega,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust ([3])

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 145 kohaselt peavad liikmesriigid ja liit tegutsema kooskõlastatud tööhõivestrateegia väljatöötamise nimel ning eelkõige kvalifitseeritud, koolitatud ja kohanemisvõimelise tööjõu ning samuti kaasavate, vastupanuvõimeliste, tulevikku suunatud ja majanduse arengule reageerivate tööturgude edendamise huvides, et täita Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artiklis 3 sätestatud eesmärk saavutada tasakaalustatud majanduskasv, täielik tööhõive ja sotsiaalne progress ning kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja keskkonna kvaliteedi parandamine. Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 146 lõikega 2 käsitlevad liikmesriigid tööhõive edendamist ühise huvi küsimusena ja kooskõlastavad oma sellealase tegevuse nõukogus.

(2) ELi lepingu artikli 3 kohaselt võitleb liit sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise vastu ning edendab sotsiaalset õiglust ja kaitset, naiste ja meeste võrdõiguslikkust, põlvkondade solidaarsust ja lapse õiguste kaitset. Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 9 võtab liit oma poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel arvesse kõrge tööhõive taseme edendamise, piisava sotsiaalse kaitse tagamise, sotsiaalse tõrjutuse vastase võitluse ning hariduse, koolituse ja inimeste tervise kaitse kõrge tasemega seotud nõudeid.

(3) Liit on välja töötanud majandus- ja tööhõivepoliitika koordineerimise vahendid ning neid rakendanud. Liikmesriikide tööhõivepoliitika suunised, mis on esitatud nõukogu otsuse (EL) 2024/3134 ([4]) lisas (edaspidi „tööhõivesuunised“), ning liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuunised, mis on esitatud nõukogu soovituses (EL) 2015/1184, ([5]) on osa neist vahenditest ja moodustavad koondsuunised. Tööhõivesuuniste alusel suunatakse poliitika elluviimist liikmesriikides ja liidus, võttes arvesse liikmesriikide omavahelist seotust. Sellest tulenevad liidu ja liikmesriikide kooskõlastatud poliitikameetmed ja reformid moodustavad üldiste kestliku majandus-, tööhõive- ja sotsiaalpoliitika meetmete hea kombinatsiooni, mis peaks tekitama positiivse ülekanduva mõju tööturgudele ja ühiskonnale laiemalt, tugevdama majanduslikku ja sotsiaalset vastupanuvõimet, aitama tõhusalt reageerida keskmise ja pikema perspektiivi probleemidele, sh käsitlema vajadust tugevdada konkurentsivõimet, üleilmse kaubanduspoliitika ebakindlusega seonduvaid probleeme ja Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja mõju laiemas geopoliitilises kontekstis.

([1]) 8. oktoobri 2025. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).
([2]) 18. septembri 2025. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).
([3]) 8. juuli 2025. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).
([4]) Nõukogu 2. detsembri 2024. aasta otsus (EL) 2024/3134 liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta (ELT L, 2024/3134, 13.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/3134/oj).
([5]) Nõukogu 14. juuli 2015. aasta soovitus (EL) 2015/1184 liikmesriikide ja Euroopa Liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta (ELT L 192, 18.7.2015, lk 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2015/1184/oj).

(4) Selleks et edendada majandusarengut ja sotsiaalset progressi ja ülespoole suunatud lähenemist ning toetada rohe- ja digipööret, tugevdada liidu tööstusbaasi, tootlikkust ja konkurentsivõimet, tulla toime demograafiliste probleemidega ning saavutada liidus kaasavad ja vastupanuvõimelised tööturud, peaksid liikmesriigid tegelema tööjõupuuduse ja oskuste nappuse probleemi lahendamisega ja tagama kvaliteetsed töökohad ning kvaliteetse ja kaasava hariduse ja koolituse kõigi jaoks, tegutsedes kooskõlas komisjoni 5. märtsi 2025. aasta teatise „Oskuste liit“ põhimõtetega, pöörates erilist tähelepanu põhioskuste parandamisele, tuginedes põhioskuste tegevuskavale, ning tööturu jaoks vajalike oskuste, sealhulgas digi- ja roheoskuste parandamisele, eelkõige ebasoodsas olukorras olevate õpilaste ja täiskasvanute seas. Liikmesriigid peaksid samuti edendama haridust ja koolitust matemaatika, teaduse, tehnoloogia ja inseneeria (MATI) valdkonnas kooskõlas MATI-hariduse strateegilise kavaga, tugevdama tulevikku suunatud kutseharidust ja -õpet, eelkõige suurendades MATI-hariduse atraktiivsust naiste ja tüdrukute seas, ning elukestvat täiendus- ja ümberõpet, seades eesmärgiks kaasavad haridussüsteemid, samuti peaksid nad tagama tõhusa aktiivse tööturupoliitika ning paremad töötingimused ja karjäärivõimalused, austades samal ajal sotsiaalpartnerite rolli ja sõltumatust. Nagu on märgitud nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovituses, ([6]) võib hariduse ja koolituse mõõtme süstemaatiline lõimimine teistesse rohepöördega seotud poliitikameetmetesse toetada nende poliitikameetmete rakendamist. Nende aspektide tugevdamine on eriti oluline liidu vähem arenenud piirkondade, äärealade ja äärepoolseimate piirkondade jaoks, kus vajadused on suuremad. Nappuse leevendamiseks saab veelgi edendada töötajate ja õppijate ELi-sisest õiglast liikuvust ning kutsuda siia rohkem väljastpoolt liitu tulevaid spetsialiste ja hoida neid siinsel tööturul. Lisaks tuleks tugevdada haridus- ja koolitussüsteemide ja tööturu vahelisi seoseid ning valideerida ja tunnustada mitteformaalse ja informaalse õppe käigus omandatud oskusi, teadmisi ja pädevusi.

(5) Tööhõivesuunised on kooskõlas liidu majandusjuhtimise uue raamistikuga, mis jõustus 30. aprillil 2024, ([7]) kehtivate liidu õigusaktidega ja mitmesuguste liidu algatustega, sealhulgas järgmistega: nõukogu 14. juuni 2021. aasta soovitus, ([8]) 29. novembri 2021. aasta soovitus, ([9]) 5. aprilli 2022. aasta soovitus, ([10]) 16. juuni 2022. aasta soovitus, ([11]) 28. novembri 2022. aasta soovitus, ([12]) 8. detsembri 2022. aasta soovitus, ([13]) 30. jaanuari 2023. aasta soovitus, ([14]) 12. juuni 2023. aasta soovitus ([15]) ja 27. novembri 2023. aasta soovitus, ([16]) komisjoni soovitus (EL) 2021/402, ([17]) nõukogu 26. veebruari 2021. aasta resolutsioon, ([18]) järgmised komisjoni teatised: 9. detsembri 2021. aasta teatis „Inimeste hüvanguks toimiva majanduse kujundamine: sotsiaalmajanduse tegevuskava“, 30. septembri 2020. aasta teatis „Digiõppe tegevuskava (2021–2027)“, 3. märtsi 2021. aasta teatis „Võrdõiguslikkuse liit. Puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030“, 7. septembri 2022. aasta teatis Euroopa hooldusstrateegia kohta, 1. veebruari 2023. aasta teatis „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“, 25. jaanuari 2023. aasta teatis sotsiaaldialoogi tugevdamise kohta Euroopa Liidus, 11. oktoobri 2023. aasta teatis „Demograafilised muutused Euroopas: poliitikavahendid“, 28. septembri 2022. aasta teatis liikmesriikide poliitikameetmete jaotusliku mõju parema hindamise kohta, 20. märtsi 2024. aasta teatis „Tööjõu ja oskuste nappus ELis: tegevuskava“ ja

([6]) Nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus rohepööret ja kestlikku arengut toetava õppe kohta (ELT C 243, 27.6.2022, lk 1).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([8]) Nõukogu 14. juuni 2021. aasta soovitus (EL) 2021/1004, millega luuakse Euroopa lastegarantii (ELT L 223, 22.6.2021, lk 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj).

([9]) Nõukogu 29. novembri 2021. aasta soovitus, milles käsitletakse põimõpet kvaliteetse ja kaasava põhi- ja keskhariduse tagamiseks (ELT C 504, 14.12.2021, lk 21).

([10]) Nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitus, mis käsitleb võimaluste loomist tulemuslikuks Euroopa kõrghariduskoostööks (ELT C 160, 13.4.2022, lk 1).

([11]) Nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus rohepööret ja kestlikku arengut toetava õppe kohta (ELT C 243, 27.6.2022, lk 1); nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Euroopa lähenemisviisi elukestvat õpet ja tööalast konkurentsivõimet toetavatele mikrokvalifikatsioonitunnistustele (ELT C 243, 27.6.2022, lk 10), nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus, mis käsitleb isiklikke õppekontosid (ELT C 243, 27.6.2022, lk 26) ning nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku tagamise kohta (ELT C 243, 27.6.2022, lk 35).

([12]) Nõukogu 28. novembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb õpiedu saavutamise teid ning millega asendatakse nõukogu 28. juuni 2011. aasta soovitus varakult haridussüsteemist lahkumise vähendamise poliitika kohta (ELT C 469, 9.12.2022, lk 1).

([13]) Nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb taskukohasele kvaliteetsele pikaajalisele hooldusele juurdepääsu (ELT C 476, 15.12.2022, lk 1) ja nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb alusharidust ja lapsehoidu: Barcelona eesmärgid 2030. aastaks (ELT C 484, 20.12.2022, lk 1).

([14]) Nõukogu 30. jaanuari 2023. aasta soovitus piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise (ELT C 41, 3.2.2023, lk 1).

([15]) Nõukogu 12. juuni 2023. aasta soovitus sotsiaaldialoogi tugevdamise kohta Euroopa Liidus (ELT C, C/2023/1389, 6.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1389/oj).

([16]) Nõukogu 27. novembri 2023. aasta soovitus sotsiaalmajanduse raamtingimuste väljatöötamise kohta (ELT C, C/2023/1344, 29.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1344/oj).

([17]) Komisjoni 4. märtsi 2021. aasta soovitus (EL) 2021/402 toimivate tööhõive aktiivse toetamise meetmete (EASE) kohta pärast COVID-19 kriisi (ELT L 80, 8.3.2021, lk 1).

([18]) Nõukogu resolutsioon, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030) (ELT C 66, 26.2.2021, lk 1).

5. märtsi 2025. aasta teatis „Oskuste liit“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsused (EL) 2021/2316 ([19]) ja (EL) 2023/936 ([20]) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivid (EL) 2022/2041, ([21]) (EL) 2022/2381, ([22]) (EL) 2023/970 ([23]) ja (EL) 2024/2831 ([24])

(6) Euroopa poolaasta koondab ühte raamistikku eri vahendid, mida kasutatakse liidu majandus- ja tööhõivepoliitika terviklikuks ja mitmepoolseks koordineerimiseks ning järelevalveks. Euroopa poolaasta on peamine vahend saavutamaks eesmärke, mis on määratud kindlaks konkurentsivõime kompassis, millega luuakse raamistik konkurentsivõime suurendamiseks seeläbi, et kaotatakse innovatsioonilõhe, vähendatakse liidu majanduse süsinikuheidet ja liigset sõltuvust ning tugevdatakse julgeolekut ja milles esitatakse horisontaalsed tugisüsteemid, mis hõlmavad oskusi, kvaliteetseid töökohti ja sotsiaalset õiglust. Euroopa poolaasta raames arvestatakse ka põhimõtteid, mis on esitatud 2017. aasta novembris Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sambas ([25]) ja selle seirevahendiks olevas sotsiaalvaldkonna tulemustabelis, mis võimaldab ühtlasi analüüsida ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemisega kaasnevaid riske ja probleeme liidus ning millega tagatakse sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna ja muude sidusrühmade tõhus kaasamine. Euroopa poolaasta kaudu toetatakse ka ÜRO seatud kestliku arengu eesmärkide saavutamist. Liidu ja liikmesriikide majandus-, sotsiaal- ja tööhõivepoliitika peaks käima käsikäes liidu õiglase üleminekuga kliimaneutraalsele, keskkonnasäästlikule ja digitaalsele majandusele ning parandama konkurentsivõimet ja tootlikkust, tagama nõuetekohased töötingimused, edendama innovatsiooni, demokraatiat tööl, sotsiaaldialoogi, sotsiaalset õiglust, võrdseid võimalusi ning ülespoole suunatud sotsiaal-majanduslikku lähenemist, samuti peaks see võitlema ebavõrdsuse ja piirkondlike erinevuste ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu.

(7) Liidu majandust ja ühiskonda on kujundavad põhjalikult ümber kliimamuutused ja muud keskkonnaga seotud probleemid, vajadus tagada õiglane rohepööre, energiasõltumatus, nullnetotööstuse suurem konkurentsivõime ja tehnoloogiline suveräänsus ning vajadus suurendada kaitsekulutusi ja tagada Euroopa avatud strateegiline autonoomia. Samuti avaldavad liidu majandusele ja ühiskonnale mõju digitaliseerimine, sealhulgas tehisaru arendamine, algoritmiline juhtimine, platvormimajandus, kaugtöö ja demograafilised muutused. Liit ja selle liikmesriigid peaksid tegema koostööd, et nende struktuursete suundumustega tulemuslikult ja ennetavalt tegeleda ning vajaduse korral olemasolevaid süsteeme kohandada, tunnistades liikmesriikide majanduse ja tööturgude tihedat vastastikust sõltuvust; samuti kohandatakse nende süsteemidega seotud poliitikat. Selleks tuleb nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil võtta kooskõlastatud, ulatuslikke ja tulemuslikke poliitikameetmeid kooskõlas ELi toimimise lepinguga ja liidu majandusjuhtimise sätetega, samal ajal tunnistades sotsiaalpartnerite rolli ning võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtteid. Selliste poliitikameetmetega tuleks muu hulgas hoogustada kestlikke investeeringuid kõikides liidu piirkondades ning neis tuleks kajastada uuendatud kohustust viia ellu asjakohaselt järjestatud reformid ja investeeringud, mis suurendavad kestlikku ja kaasavat majanduskasvu, oskuste omandamist, kvaliteetsete töökohtade edendamist, tootlikkust, konkurentsivõimet, õiglaseid töötingimusi, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, ülespoole suunatud sotsiaal-majanduslikku lähenemist, vastupanuvõimet ning eelarvepoliitiliste kohustuste täitmist. Toetust tuleks anda olemasolevatest liidu rahastamisprogrammidest, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/241 ([26]) loodud taaste- ja vastupidavusrahastust ning ühtekuuluvuspoliitika fondidest, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1057 ([27]) loodud

([19]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. detsembri 2021. aasta otsus (EL) 2021/2316 Euroopa noorteaasta (2022) kohta (ELT L 462, 28.12.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/2316/oj).

([20]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta otsus (EL) 2023/936 Euroopa oskusteaasta kohta (ELT L 125, 11.5.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/936/oj).

([21]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2041, mis käsitleb piisavat miinimumpalka Euroopa Liidus (ELT L 275, 25.10.2022, lk 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).

([22]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. novembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2381, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute juhtkonna liikmete seas ja sellega seotud meetmeid (ELT L 315, 7.12.2022, lk 44,c ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj).

([23]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/970, millega tasustamise läbipaistvuse ja õiguskaitsemehhanismide kaudu tugevdatakse meeste ja naiste võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamist (ELT L 132, 17.5.2023, lk 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj).

([24]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/2831 platvormitöö tingimuste parandamise kohta (ELT L, 2024/2831, 11.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2831/oj).

([25]) Institutsioonide ühine teadaanne Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta (ELT C 428, 13.12.2017, lk 10).

([26]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([27]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj).

Euroopa Sotsiaalfond+ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1058 ([28]) reguleeritud Euroopa Regionaalarengu Fond, samuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2023/955 ([29]) loodud kliimameetmete sotsiaalfond ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1056 ([30]) loodud Õiglase Ülemineku Fond. Poliitikameetmed peaksid ühendama pakkumise ja nõudlusega seotud meetmed, võttes arvesse nende meetmete majanduslikku, keskkonna- ja tööhõivealast ning sotsiaalset mõju.

(8) Euroopa sotsiaalõiguste sambas on kindlaks määratud 20 põhimõtet ja õigust, millega toetada hästitoimivaid ja õiglasi tööturge ja sotsiaalhoolekandesüsteeme ning mis jagunevad kolme kategooriasse: võrdsed võimalused ja juurdepääs tööturule, õiglased töötingimused ning sotsiaalkaitse ja sotsiaalne kaasatus. Need põhimõtted ja õigused on liidu strateegilised suunanäitajad ning tagavad, et kliimaneutraalsusele, keskkonnasäästlikkusele ja digitehnoloogiale üleminek ning demograafiliste muutuste mõju on sotsiaalselt õiglane ja säilib territoriaalne ühtekuuluvus. Euroopa sotsiaalõiguste sammas koos selle juurde kuuluva sotsiaalvaldkonna tulemustabeliga on suunis, mille alusel jälgida Euroopa poolaasta raames liikmesriikide tööhõive- ja sotsiaalnäitajaid ja töötajate omandatud oskusi, sealhulgas ülespoole suunatud majanduslikku ja sotsiaalset lähenemist liidus, edendada riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi reforme ja investeeringuid ning sobitada tänapäeva majanduses kokku sotsiaal- ja turuküsimused, sealhulgas sotsiaalmajanduse edendamise kaudu. Komisjon avaldas 4. märtsil 2021 Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamise tegevuskava, mis sisaldab 2030. aastaks seatud kaugelevaatavaid, ent realistlikke liidu peamisi eesmärke tööhõive valdkonnas (vähemalt 78 % elanikkonnast vanuses 20–64 peaks töötama), oskuste alal (vähemalt 60 % kõigist täiskasvanutest peaks igal aastal mõnel koolitusel osalema) ning vaesuse vähendamise alal (vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse riskiga inimesi peaks olema vähemalt 15 miljonit vähem, sealhulgas lapsi viis miljonit vähem) (edaspidi „liidu 2030. aasta peamised eesmärgid“) ja täiendavaid alleesmärke ning läbivaadatud sotsiaalvaldkonna tulemustabelit.

(9) Nagu riigipead ja valitsusjuhid 8. mail 2021 Porto sotsiaaltippkohtumisel (edaspidi „Porto sotsiaaltippkohtumine“) kinnitasid, tugevdatakse Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisega liidu püüdlusi õiglase digi- ja rohepöörde suunas, aidatakse saavutada ülespoole suunatud sotsiaal-majanduslikku lähenemist ning lahendada demograafilisi probleeme. Riigipead ja valitsusjuhid rõhutasid, et suure konkurentsivõimega sotsiaalse turumajanduse keskmes on sotsiaalne mõõde, sotsiaaldialoog ja sotsiaalpartnerite aktiivne kaasamine, ning avaldasid heameelt uute liidu peamiste eesmärkide üle. Nad kinnitasid oma kindlameelsust jätkata Euroopa sotsiaalõiguste samba süvendatud rakendamist liidu ja liikmesriikide tasandil, nagu on ette nähtud Euroopa Ülemkogu strateegilises tegevuskavas 2019–2024, võttes igakülgselt arvesse vastavat pädevust ning subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Lõpetuseks toonitasid nad, kui oluline on tähelepanelikult jälgida – sealhulgas kõrgeimal tasandil – edusamme, mida tehakse Euroopa sotsiaalõiguste samba ja 2030. aastaks seatud liidu peamiste eesmärkide rakendamise suunas.

(10) Riigipead ja valitsusjuhid toetasid Porto sotsiaaltippkohtumisel ja Euroopa Ülemkogu 2021. aasta juunis toimunud kohtumisel liidu 2030. aasta peamisi eesmärke. Need aitavad koos poliitika koordineerimise raamistiku juurde kuuluva sotsiaalvaldkonna tulemustabeliga jälgida Euroopa poolaasta raames Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamisel tehtud edusamme. Lisaks sellele kutsuti Porto sotsiaaltippkohtumisel liikmesriike üles seadma kaugelevaatavaid riiklikke eesmärke, mis peaksid iga liikmesriigi lähtepositsiooni asjakohaselt arvesse võttes andma piisava panuse liidu 2030. aasta peamiste eesmärkide saavutamisse. Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamist ning edusamme liidu 2030. aasta peamiste eesmärkide ja riiklike eesmärkide saavutamisel jälgitakse nõukogu poolt 2025. aasta märtsis vastu võetud ühises tööhõivearuandes (edaspidi „2025. aasta ühine tööhõivearuanne“) ning neid tulemusi kajastatakse Euroopa poolaasta seirevahendites. Alates 2024. aastast ([31]) sisaldab ühine tööhõivearuanne kooskõlas sotsiaalse lähenemise raamistikuga ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemise võimalike riskide riigipõhise analüüsi esimest etappi, milles tehakse kindlaks liikmesriigid, kus esineb võimalikke riske, mida tuleb käsitleda põhjalikumas teise etapi analüüsis. 2025. aasta ühises tööhõivearuandes tehti esialgu kindlaks 10 liikmesriiki ja põhjalikuma analüüsi järeldused näitasid, et kõikide riikide puhul ei leidnud üldised probleemid kinnitust.

([28]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi (ELT L 231, 30.6.2021, lk 60, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj).

([29]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060 (ELT L 130, 16.5.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/955/oj).

([30]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj).

([31]) Nõukogu (tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimused) 2023. aasta juuni istungil peeti sotsiaalse lähenemise raamistiku teemal arutelu, millesse andsid põhisõnumite näol panuse tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomitee, tuginedes tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomitee spetsiaalse ühise töörühma poolt 2022. aasta oktoobrist kuni 2023. aasta maini tehtud tööle. 2024. aasta ühine tööhõivearuanne sisaldas katseprojektina esimest korda ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemise võimalikke riske käsitleva riigipõhise analüüsi esimest etappi.

(11) Pärast Venemaa sissetungi Ukrainasse mõistis Euroopa Ülemkogu oma 24. veebruari 2022. aasta järeldustes hukka Venemaa tegevuse, mille eesmärk on õõnestada Euroopa ja üleilmset julgeolekut ja stabiilsust, ning väljendas solidaarsust Ukraina rahvaga, rõhutades, et Venemaa rikub rahvusvahelist õigust ja ÜRO põhikirja põhimõtteid. Praeguses olukorras pakub nõukogu rakendusotsusega (EL) 2022/382 ([32]) antud ja nõukogu rakendusotsusega (EL) 2024/1836 ([33]) pikendatud ajutine kaitse liidus abi Ukrainast põgenikele ning annab neile kogu liidus miinimumõigused, mis tagavad piisava kaitse. Liidu tööturul osaledes saavad Ukraina põgenikud jätkuvalt aidata tugevdada liidu majandust ning toetada oma riiki ja rahvast. Tulevikus võivad omandatud kogemused ja oskused aidata kaasa Ukraina ülesehitamisele. Saatjata laste ja teismeliste puhul annab ajutine kaitse õiguse seaduslikule eestkostele ning juurdepääsu haridusele ja lapsehoiule. Liikmesriigid peaksid jätkama sotsiaalpartnerite kaasamist selliste poliitikameetmete väljatöötamisse, rakendamisse ja hindamisse, mille eesmärk on tegeleda tööhõive ja oskuste valdkonna probleemidega, sealhulgas Ukrainast põgenenud isikute omandatud kvalifikatsioonide tunnustamisega. Sotsiaalpartneritel on oluline roll, et leevendada sõja mõju tööhõive ja tootmise säilitamise kaudu.

(12) Tööturureformide, sealhulgas riikide palgakujundusmehhanismide reformide puhul tuleks võtta arvesse riigisiseseid sotsiaaldialoogi ja kollektiivläbirääkimiste pidamise tavasid ning austada sotsiaalpartnerite sõltumatust, eesmärgiga tagada õiglane palk, mis võimaldab inimväärset elatustaset, sh pensionile jäädes, ja kestlikku majanduskasvu ning ülespoole suunatud sotsiaal-majanduslikku lähenemist. Sellised reformid peaksid võimaldama ulatuslikult arvesse võtta sotsiaal-majanduslikke tegureid, sealhulgas seda, kuidas parandada kestlikkust, konkurentsivõimet, innovatsiooni, kvaliteetsete töökohtade edendamist, õiglasi töötingimusi, demokraatiat tööl, soolist võrdõiguslikkust, palgavaesuse ennetamist ja vähendamist, kvaliteetset haridust, koolitust ja kvaliteetseid oskusi, rahvatervist, sotsiaalkaitset ja sotsiaalset kaasatust, demograafilisi muutusi ja lisapensionide süsteemi edendamist ning reaaltulu. 2024. aasta Val Duchesse'i tippkohtumisel kinnitati taas sotsiaaldialoogi tähtsust töömaailma probleemide, sealhulgas tööjõupuuduse ja oskuste nappusega seotud probleemide lahendamisel, samuti tehti seda 2025. aasta märtsis allkirjastatud Euroopa sotsiaaldialoogi paktis.

(13) Taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest liidu fondidest toetatakse liikmesriike selliste reformide ja investeeringute tegemisel, mis on liidu prioriteetidega kooskõlas ning muudavad liidu majanduse ja ühiskonna kestlikumaks, vastupanuvõimelisemaks ning rohe- ja digipöördeks paremini ettevalmistatuks. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on veelgi süvendanud olemasolevaid sotsiaal-majanduslikke probleeme, sealhulgas tekitanud energiaostuvõimetust kõrgemate energiahindade tõttu, samal ajal kui majanduskasvu ohustab üleilmse kaubanduse ebakindlus ja üldisest geopoliitilisest kontekstist tulenev olukord. Liikmesriigid ja liit peaksid jätkuvalt tagama sotsiaalse, tööhõivealase ja majandusliku mõju leevendamise ning üleminekute sotsiaalse õigluse, võttes samuti arvesse asjaolu, et suurem avatud strateegiline autonoomia ja kiirem rohepööre aitavad vähendada sõltuvust energia ja muude strateegiliste toodete ja tehnoloogiate impordist. Väga oluline on tugevdada vastupanuvõimet ning püüelda kaasava ühiskonna poole, kus inimesed on kaitstud ja suudavad muutusi ette näha ja nendega toime tulla ning kus nad saavad ühiskonna elus ja majanduses aktiivselt osaleda.

(14) Tööturule integreerimise ja tööturustaatuste vahelise liikumise toetamiseks on vaja sidusat aktiivse tööturupoliitika meetmepaketti, mis koosneb ajutistest ja sihipärastest värbamise ja töökohavahetuse stiimulitest, oskusi käsitlevatest põhimõtetest, sealhulgas rohepööret ja kestlikku arengut toetava õppe meetmetest, ning sihipärastest, tõhusatest ja kohanemisvõimelistest tööturuasutustest. Seepärast on oluline kasutada täielikult ära tööturu seni kasutamata potentsiaali, sealhulgas vanemaealiste töötajate tööturul hoidmise ja paindlike pensionile jäämise võimaluste edendamise kaudu, võttes arvesse aktiivse kaasamise lähenemisviisi ning rohe- ja digipööret, nagu on muu hulgas rõhutatud 2024. aastal vastu võetud La Hulpe'i deklaratsioonis Euroopa sotsiaalõiguste samba tuleviku kohta ([34]). Tagada tuleks nõuetekohased töötingimused, sealhulgas töötervishoid ja tööohutus, ning töötajate füüsiline ja vaimne tervis.

([32]) Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj).

([33]) Nõukogu 25. juuni 2024. aasta rakendusotsus (EL) 2024/1836, millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset (ELT L, 2024/1836, 3.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

([34]) Deklaratsioonile on alla kirjutanud Belgia Kuningriik 25 liikmesriigi nimel.

(15) Tuleks võidelda igasuguses vormis diskrimineerimise vastu, tagada sooline võrdõiguslikkus ja toetada tööturul alaesindatud rühmade tööhõivet. Kõigile tuleks tagada võrdne juurdepääs ja võrdsed võimalused ning eelkõige tuleks vähendada laste, puuetega inimeste ja romade vaesust ja sotsiaalset tõrjutust, tagades tööturgude tõhusa toimimise ning piisavad ja kaasavad sotsiaalkaitsesüsteemid, nagu on märgitud nõukogu 8. novembri 2019. aasta soovituses ([35]) ja 30. jaanuari 2023. aasta soovituses ([36]). Lisaks tuleks kõrvaldada tõkked, mis takistavad kaasava ja tulevikku suunatud kvaliteetse hariduse, koolituse ja elukestva õppe võimaluste loomist ning tööturul osalemist. Liikmesriigid peaksid investeerima alusharidusse ja lapsehoidu kooskõlas nõukogu soovitusega (EL) 2021/1004 ([37]) ning soovitusega, mis käsitleb Barcelona eesmärke aastaks 2030, ([38]) ning kutsehariduse ja -õppe atraktiivsemaks ja kaasavamaks muutmisse kooskõlas nõukogu 24. novembri 2020. aasta soovitusega ([39]) ning digi- ja rohelistesse oskustesse kooskõlas digiõppe tegevuskavaga ja soovitustega, mis käsitlevad rohepööret ja kestlikku arengut toetavat õpet ning õpiedu saavutamise võimalusi. Võrdsete võimaluste tagamiseks vajalik tingimus on juurdepääs taskukohasele ja sobivale eluasemele, sealhulgas sotsiaaleluruumide olemasolu. Tegeleda tuleks kodutuse probleemiga, nimelt ennetusmeetmete kaudu ja edendades juurdepääsu alalisele eluasemele ning pakkudes tugiteenuseid, mis tuginevad näiteks sellistele kontseptsioonidele nagu „Esmalt eluase“. Eriti olulised on õigeaegne ja võrdne juurdepääs taskukohasele ja kvaliteetsele pikaajalisele hooldusele kooskõlas nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitusega ([40]) ning tervishoiuteenustele, sealhulgas ennetusele ja terviseedendusele, pidades silmas võimalikke tulevasi terviseriske ja vananevat ühiskonda. Rohkem tuleks kasutada puuetega inimeste potentsiaali majanduskasvu ja sotsiaalsesse arengusse panustamisel, kooskõlas puuetega inimeste õiguste strateegiaga, milles kutsutakse liikmesriike üles seadma puuetega inimeste tööhõive ja täiskasvanuhariduse eesmärke. Romasid käsitlevas ELi strateegilises raamistikus, mis on sätestatud komisjoni 7. oktoobri 2020. aasta teatises „Võrdõiguslikkuse liit: romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlev ELi strateegiline raamistik“, ning nõukogu 12. märtsi 2021. aasta soovituses ([41]) rõhutatakse, et tõrjutud romade kogukondades on võimalik vähendada tööjõupuudust ja oskuste nappust, ning raamistikus on seatud eesmärk vähendada romade kogukondade ja kogu elanikkonna vahelist tööhõivelõhet vähemalt poole võrra. Uued tehnoloogiad ja muutuv töökeskkond võimaldavad kõikjal liidus paindlikumat töökorraldust ja suuremat tootlikkust ning töö- ja eraelu tasakaalu, aidates samal ajal täita liidu keskkonnahoiukohustusi. Samuti toovad need muutused tööturul kaasa uusi probleeme, mõjutades töötingimusi, töötervishoidu ja tööohutust ning töötajate ja iseenda tööandjate juurdepääsu piisavale sotsiaalkaitsele. Liikmesriigid peaksid koostöös sotsiaalpartneritega tagama, et uute töökorralduse vormidega suudetakse tagada kvaliteetsed töökohad ning asjakohased tervislikud ja ohutud töökeskkonnad ja töötingimused, samuti töö- ja eraelu tasakaal, aktiivsena ja tervena vananemine, säilitades väljakujunenud töö- ja sotsiaalõigused ning tugevdades Euroopa sotsiaalset mudelit.

(16) Koondsuunised peaksid olema aluseks riigipõhistele soovitustele, mida nõukogu liikmesriikidele esitab. Liikmesriigid peaksid kogu ulatuses kasutusele võtma Euroopa Sotsiaalfond+, Euroopa Regionaalarengu Fondi, taaste- ja vastupidavusrahastu ning muude liidu fondide vahendid, sealhulgas õiglase ülemineku fondi ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/523 ([42]) loodud programmi „InvestEU“ vahendid, samuti tehnilise toe instrumendi, et soodustada kvaliteetset tööhõivet ja sotsiaalseid investeeringuid, võidelda vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimisega, tagada juurdepääsetavus ja kaasatus ning edendada tööjõu täiend- ja ümberõppe võimalusi, elukestvat õpet ning kvaliteetset haridust ja koolitust kõigile, sealhulgas digikirjaoskust ja muid digioskusi, et võimestada kodanikke digi- ja rohemajanduse ning konkurentsivõimelise majanduse tarvis vajalike teadmiste ja kvalifikatsioonidega. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/795 ([43]) tehtud muudatuste ja komisjoni teatise „Ajakohastatud ühtekuuluvuspoliitika: vahehindamine“ eesmärk on viia antav toetus kooskõlla uute strateegiliste prioriteetidega, sealhulgas selleks, et tegeleda oskuste nappusega teatavates sektorites, nagu elutähtsa tehnoloogia arendamine ja tootmine, kaitsetööstus ning süsinikuheite vähendamisest ning rohe- ja digipöördest

([35]) Nõukogu 8. novembri 2019. aasta soovitus, milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele (ELT C 387, 15.11.2019, lk 1).

([36]) Nõukogu 30. jaanuari 2023. aasta soovitus piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise (ELT C 41, 3.2.2023, lk 1).

([37]) Nõukogu 14. juuni 2021. aasta soovitus (EL) 2021/1004, millega luuakse Euroopa lastegarantii (ELT L 223, 22.6.2021, lk 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj).

([38]) Nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb alusharidust ja lapsehoidu: Barcelona eesmärgid 2030. aastaks (ELT C 484, 20.12.2022, lk 1).

([39]) Nõukogu 24. novembri 2020. aasta soovitus jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta (ELT C 417, 2.12.2020, lk 1).

([40]) Nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb taskukohasele kvaliteetsele pikaajalisele hooldusele juurdepääsu (ELT C 476, 15.12.2022, lk 1).

([41]) Nõukogu 12. märtsi 2021. aasta soovitus romade võrdõiguslikkuse, kaasamise ja osalemise kohta (ELT C 93, 19.3.2021, lk 1).

([42]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj).

([43]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/795, millega luuakse Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) ja muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ ning määrusi (EL) 2021/1058, (EL) 2021/1056, (EL) 2021/1057, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) 2021/1060, (EL) 2021/523, (EL) 2021/695, (EL) 2021/697 ja (EL) 2021/241 (ELT L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

mõjutatud sektorid. Liikmesriigid peaksid täielikult ära kasutama ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/691 ([44]) loodud Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi vahendeid, et toetada töötajaid, keda on koondatud suurte restruktureerimiste, näiteks sotsiaal-majanduslike ümberkujundamiste tõttu, mis on tingitud üleilmastumisest ja tehnoloogilistest ning keskkonnaalastest muutustest. Olgugi et koondsuunised on adresseeritud liikmesriikidele ja liidule, tuleks neid rakendada koostöös kõigi liikmesriigi, piirkondliku ja kohaliku tasandi ametiasutustega, tehes tihedalt koostööd parlamentide, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna esindajatega.

(17) Tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomitee peaksid kooskõlas oma vastavate ELi toimimise lepingu artiklitest 150 ja 160 lähtuvate volitustega jälgima, kuidas suuniseid asjaomase tööhõivepoliitika rakendamisel arvesse võetakse. Nimetatud komiteed ning majandus- ja sotsiaalpoliitika koordineerimises osalevad nõukogu ettevalmistavad organid peaksid tegema tihedat koostööd. Tuleks jätkata Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelist poliitikadialoogi, eelkõige tööhõivesuuniste üle.

(18) Sotsiaalkaitsekomiteega on konsulteeritud,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Otsuse (EL) 2024/3134 lisas esitatud liikmesriikide tööhõivepoliitika suunised jäävad kehtima ka 2025. aastaks ning liikmesriigid võtavad neid oma tööhõivepoliitikas ja reformikavades arvesse.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Luxembourg, 27. oktoober 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

J. JENSEN

([44]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/691, millega luuakse Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (EGF) koondatud töötajate toetuseks ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1309/2013 (ELT L 153, 3.5.2021, lk 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/691/oj).